

μέχρι τῶν τειχῶν τῶν Ἰωαννίνων. Μὴ ἔχων ὁμοίως ἱκανὸν στρατὸν, ἵνα τολμήσῃ ἐφοδοῦν, ἤρchiσε παρακαλῶν τοὺς κατοίκους καὶ πολλὰ αὐτοῖς ὑποσχόμενος, καὶ κατέπεισε πολλοὺς τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ νὰ πέμψωσι πρεσβείαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐξαίτιοι μὲν τὸν διορισμὸν αὐτοῦ ὡς Πασσᾶ. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἔκθεσις τῆς ἀπιστολῆς δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας του· διότι ἡ Πύλη ἀπέπεμψε τοὺς πρέσβεις, διατάσσουσα νὰ διαλύσῃ ὁ Ἄλῆς τὸν στρατὸν αὐτοῦ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τρίκκαλα, ὅπου ἦν ἡ δικαιοδοσία του. Ὁ Ἄλῆς ὅμως μανθάνει πρὸς τὸν πιστοῦ τιнос ὑπηρετοῦ, προδραμόντος, ὅτι ἡ πρεσβεία του ἀπέτυχε, καὶ ἀποφασίζει νὰ τολμήσῃ πολιτικὸν τι πράξιμόπημα, ἐξ ἐκείνων ἅτινα ἐπιτυχᾶν οὖσι πάντοτε ἀπέναντι ἀσθενοῦς κυβερνήσεως. Συνενοεῖται δὲ πρὸς τοῦτο μετὰ τοῦ ὑπηρετοῦ καὶ τῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστηφόρων. Κατὰ τὰ εἰθιμμένα οἱ μπέηδες τῶν Ἰωαννίνων ἐξέρχονται εἰς προὔπαντησιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου καὶ προσκυνουοῦσι πλήρεις σεβασμοῦ, φέροντες αὐτὸ ἕκαστος εἰς τὸ μέτωπον εἰς ἐνδειξίαν ὑποταγῆς. Ἀναγινώσκειται τότε ἡ διαταγή, καὶ πάντες ἀκούουσι μετ' ἐκπλήξεως, ὅτι ὁ Ἄλῆς διορίζεται Πασσᾶς τῶν Ἰωαννίνων καὶ διατάσσονται πάντες νὰ ἀναγνωρίσωσιν εὐθὺς τὸ ἀξίωμα του. Κραυγὴς ὑπῆρξε τοῦτο διὰ τοὺς μπέηδες· καὶ ἀντιτάσσονται μὲν τινες, ὑποψιθιρίζοντες ὅτι εἶνε πλαστὸν τὸ φερμάνιον, ἀλλ' οἱ πλείστοι προσπαθοῦσι νὰ ἐλύσωσι διὰ ταχείας ὑποταγῆς τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀνδρός, εἰς ἣν προβλέπουσιν ὅτι θὰ περιέλθῃ τὸ Πασσαλίκιον. Οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ γίνονται δραστηριώτεροι, ὁ δὲ Ἄλῆς ὠφελούμενος τῆς ταρχῆς, εἰσέρχεται θριαμβευτικῶς τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1788 εἰς τὴν πόλιν, καθιστᾷ ἰσχυρὰν φρουρὰν εἰς τὴν δεσπόζουσαν αὐτῆς ἀκρόπολιν, ἀνταμείβει τοὺς φίλους του, καὶ ἀποστέλλει εἰς Κωνσταντινούπολιν νέαν πολυαριθμοτέραν πρεσβείαν, ἥτις πλούσια φέρουσα δῶρα, τὰ ἐνεργητικώτατα εἰς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν του μέσα, κατορθοῖ διὰ δωροδοκίας τῶν μελῶν τοῦ Διβανίου τὴν ἀναγνώρισιν τῶν τετελεσμένων γεγονότων. Ὁ λαὸς τῶν Ἰωαννίνων ἠ'χαριστήθη ἐκ τῶν γενομένων, καὶ ἄσμενος εἶδεν αὐτὸν μεταθάντα ἀπὸ τῆς δεσποτικῆς πίστεως μικρὰς ὀλιγαρχίας εἰς τὸ κράτος ἐνὸς μόνου ἀνδρός, θέντος τέρμα εἰς ἀτελευτήτους ἐμφυλίους διχονοίας. Κερδήσας ὁ Ἄλῆς δι' ὁμοίων μέσων τὸ Πασσαλίκιον τῆς Ἀρτις, καὶ ὑποτάξας τὴν Ἀκρηνάϊαν, ἠδύνατο νῦν ἐν ἀνάσει νὰ σκερθῇ τὴν κατὰ τοῦ Χορμόβου ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Οὕτω δέ, κύριος διὰ ὄλου τῆς πόλεως γενόμενος, κατέβαλεν αὐτὴν ἄρδην εἰς ἔδαφος, καὶ ὅσους δὲν ἔσωσεν ἡ φυγὴ διέλασεν ἐν στόματι μαχαίρας. Αἰχμάλωτός τις δέ, κατηγορούμενος ὅτι εἶχε βιάσει τὴν Χάμικων, ἐτέθη ἐπάνω ἐσχάρας, ἐστρε-

βλώθη δι' ἐμπύρων λαβίδων καὶ ἐψήθη διὰ βραδέος πυρός.

K. ΜΕΝΔΕΛΕΩΝ ΒΑΡΘΟΛΑΗ.

[Μετάφρασις Ἀγγέλου Βλάχου].

*

*

Ἐν τῇ δεσποτικῇ καὶ τυραννικῇ τοῦ Ἄλῆ Πασσᾶ φύσει συνεκεντροῦντο ἡ θηριωδεςτέρα ἀπληστία καὶ ἀκολασία, ἡ τρομερωτέρα ῥαδιουργία καὶ πανουργία καὶ ἡ αἵμοχαρεςτέρα καὶ φρικτοτέρα ἀσυνειδήσια περὶ τε σκοποῦς καὶ μέσα. Τὸ ἄμετρον τῆς φιλοδοξίας του προὔδιδετο εἰς τὴν ἐπιμονὴν του νὰ εὕρῃ τὸν φιλοσοφικὸν λίθον πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ὁρίων τοῦ κράτους του καὶ αὐτοῦ τοῦ βίου του.¹ Ἡ ἐπιτηδειότης, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνώπιον μὲν τῆς Πύλης προσεποιεῖτο τὸν εὐπειθέστατον ὑπήκοον, ἐνώπιον δὲ τῶν Τούρκων τὸν ὀρθόδοξον Ὀθωμανόν, καὶ ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων τὸν ἀνεξίτητον καὶ φιλελεύθερον ἄνδρα, καὶ ἐνώπιον τῶν Γάλλων τὸν Ἰακωβῖνον (τὸν ἔνθερον δημοκράτην), καὶ ἐνώπιον τῶν Ἀλβανῶν του τὸν πιστὸν καὶ εὐκρινῆ ἑταῖρον ἡ ἀναίδεια αὐτῆ τῆς ὑποκρισίας καὶ ἡ μελανωτέρα ἀπιστία του τὸν χαρακτηρίζουσιν ὡς τὸν πρῶτον ὄλων τῶν ὁμοφύλων του, τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐξόχων. Οὔτε εὐεργέτης, οὔτε ὀπαδός, οὔτε φίλος, οὔτε συγγενῆς διετηρεῖτο διηνεκῶς εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀπίστου τούτου ἀνδρός. Ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸν οὐδεὶς οὐδεμίαν εἶχεν ἐμπιστοσύνην. Φράγχοι, Τούρκοι καὶ Ἕλληνες ὑποπτεύοντο αὐτὴν ἐξ ἴσου, καὶ ἐπὶ τέλους καὶ τὰ τέκνα του καὶ οἱ συμπολιταὶ του αὐτοὶ τὸν ἐγκατέλιπον. Διότι ἀόριστός τις φόβος ἐπεκάθητο ἐπὶ τῶν ὑπηκόων του ὄλων περὶ τὸν τράχηλον ἐκάστου, λέγει ὁ ἰατρός του Μεταξᾶς, εἶχε δέσει ὁ Ἄλῆς σχοινίον, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἐν ταῖς χερσὶ του ἐκράτει. Τὰ πάντα ἐγνώριζεν, ὅσα καὶ πλησίον του καὶ μακρὰν αὐτοῦ συνέβαινον, καὶ τὰ πάντα προσεκτικῶς ἐξήταξεν. Οἱ μακρὰν αὐτοῦ εὐρισκόμενοι πράκτορές του τὸν ὑπηρετοῦν μὲ τὸν αὐτὸν ζήλον ὡς οἱ ἀμέσως περιστοιχοῦντες αὐτὸν ὀπαδοὶ του, καὶ καθὼς ἐμάνθανε πᾶν τὸ συμβαῖνον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐν Σμύρῃ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Διβανίῳ, οὕτως ἐγνώριζεν ὅλα τὰ χωρία καὶ ὅλας τὰς ὁδοὺς τῆς χώρας του, ἢν κατ' ἔτος περιήρχετο. Ἐν τῇ χειρὶ του ἐκράτει ὁ Ἄλῆς καὶ δικαστήρια καὶ ἀστυνομίαν· αἱ ὁδοὶ ἦσαν ὅλαι τόσον ἀσφαλεῖς, ὥστε, ὡς ἐξεφράζετο ὁ σιωπηλὸς Ἀλβανὸς καλύπτων μὲ τὸ φέσι του τοὺς ὀφθαλμούς του, ἠδύνατό τις καὶ τυφλὸς νὰ περιέλθῃ τὴν χώραν ἀφόβως καὶ ἀκινδύνως. Ὅθεν καὶ οἱ Ἀλβανοὶ του, οὐ μόνον οἱ βίᾳ καθυποταχθέντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μὴ ὑποδουλωθέντες, ἐπρόφερον τὸ ὄνομά του μετὰ σεβασμοῦ, καὶ τὸ ἐξύμουν ἐν τοῖς ἄσμασι. Καὶ

1. Περὶ τούτου ἐπέστη ὁ ἰατρός Holland, ὅστις τὸν ἐπισκέπτετο.

αὐτοὶ οἱ Ἄγγλοι τὸν ἐδόξαζον, καὶ ἔλεγον ὅτι τοὺς Ἄλβανούς του «ἀνέδειξεν ἐν τῶν ἰσχυροτέρων ἔθνων τῆς Ἠπείρου». Καὶ οἱ Ἕλληνες ἀπεκάλουν αὐτὸν νέον Ἡρόδοτον· αὐτὸς δὲ εἰς τοῦτο ἐκολακεύετο, διότι ἀμυδρῶς τῷ προσμεριδία ἡ ἰδέα τῆς κατακτήσεως ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς χώρας. Ἄλλ' ὁ πόθος οὗτος δὲν ὑπερέβαινε τὴν χαμερπῆ αὐτοῦ φιλαυτίαν· ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἀπλήστῳ αὐτοῦ ψυχῇ δὲν ὑπῆρχε τόπος ἱκανός, ὅπως εἰσδύσῃ ἰδέα σοβαρὰ καὶ ἐθνική. Ἡ δύνατο μὲν ὁ Ἄλῃς νὰ γείνη ὁ ἐκούσιος πλάστης τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ δὲν ἔγεινεν ἢ τὸ ἀκούσιον αὐτῆς ὄργανον· ἡ δύνατο μὲν νὰ ἦναι τὸ στήριγμα τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ὑπῆρξε συγχρόνως καὶ τὸ φόβητρον καὶ τὸ θῆμα αὐτῆς· ἡ δύνατο μὲν νὰ ἀναδείξῃ τὴν Ἀλβανίαν του ἀνεξάρτητον, ἀλλ' ὅμως ἡ δύναμις τοῦ πνεύματός του δὲν ἦτο ἀρκούντως ἰσχυρὰ νὰ δεχθῆ τὸν χριστιανισμόν, ἀπαραίτητον πρὸς τοῦτο στοιχεῖον. Διότι διαμερισμὸς τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους εἶνε κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰσλαμισμού ἰδέα ἀφόρητος. «Ἐν μιᾷ ἠθῆκῃ δὲν χωροῦσι δύο ζῆφον», λέγει τουρκικῆ τις παροιμία.

(Μετάφρασις I. Ηερδάνογλου).

ΓΕΡΒΙΝΟΣ.

Ἡ ἐπομένη ἔκθεσις εἶναι μετάφρασις ἀποσπάσματος λόγου περὶ τῶν νεωτάτων ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων καὶ συγγραφῶν, ἐκφωνηθέντος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς σχολῆς κ. Α. Δουμῶν κατὰ τὴν γενομένην ἐν τῇ σχολῇ φιλολογικῇ ἐμῆγυρον τῇ 17 Μαρτίου, καὶ δημοσιευθέντος ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς εἰρημένης σχολῆς.

Σ. τ. Δ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1877.

Μετάφρασις Α. Μ.

... Αἱ νεώταται ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις, αἱ ἀνά τὴν Ἑλλάδα δούλην καὶ ἐλευθερὰν γενόμεναι, εἶναι τόσον πολυάριθμοι, ὥστε ἀδύνατον ἄνευ μακρογορίας νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ αὐτῶν ἐνταῦθα μόνον ἐπιτροχάδην ποιούμεν ἀπλῆν αὐτῶν ὑπόμνησιν. Ἡ ἐπιστήμη ἐπὶ πολὺ θέλει ἀσχοληθῆ περὶ αὐτῶν.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τῆς Ἀκροπόλεως ἀπεκάλυψαν πᾶν ὅτι ὑπελείπετο αὐτόθι ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως· τὸν ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὰ περὶ αὐτὸν κτίρια καὶ τὴν στοᾶν τὴν συνδέουσαν τὰ δύο θέατρα. Ἀνευρέθησαν δὲ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ μέρους τούτου τοσαῦται ἐπιγραφαί, ὥστε εἰς τὰς ἐπιγραφικὰς συναγωγὰς ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῶν ἡμετέρων μελετῶν θέλουσιν ἀμέσως δημοσιεῦθαι προσθήκαι. Ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία διὰ τῶν εἰρημένων ἀνασκαφῶν ἐδιπλασίασε τὴν ἐργασίαν τῶν περὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐπιγραφῶν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ ἀσχολουμένων· οὐχ ἦττον ἡ ἀφοσίωσις πάντων δὲν ἤρκεσεν ἄχρι τοῦδε νὰ ἐρμηνεύσῃ τοσαύτην ποικιλίαν ἐπιγραφικῶν μνημείων, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον,

ὡς ἐπὶ παραδείγματος τὸ ἀναφερόμενον εἰς τοὺς Χαλκιδεῖς ψήφισμα τῶν Ἀθηναίων, εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἀνασκαφῶν ἀνευρέθησαν 170 ψήφισματα, 37 ἀναγραφαὶ ταμιακαὶ, 126 ἐπιγραφαὶ τιμητικαὶ, 100 ἀναθηματικαὶ τῷ Ἀσκληπιῷ, 12 χορηγικαὶ, 20 διδασκαλῖαι. Τὸ ὅλον δὲ τῶν ἀνευρεθεισῶν ἀνέρχεται εἰς 1061.

Πρὸς τούτοις ἀνευρέθησαν 1400 τεμάχια γλυφῶν, ἀναγλύφων, ἀνδριάντων καὶ ἄλλων τιμημάτων. Ἡ πλουσία συλλογῆ τῶν εἰς τὸν Ἀσκληπιῶν ἀναθημάτων (ex-voto) ἀποτελεῖ ἐν ὅλον μοναδικὸν ὡς πρὸς τὴν σπουδὴν τῶν ἀπεικονιζομένων ὑπ' αὐτῶν παραστάσεων, ἃς ἐνέπνεεν ἡ λατρεία τοῦ θεοῦ τούτου. Εὐτυχῶς διευκολύνεται ἡ ἐρμηνεία αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀναγραφῶν τῶν ἀφαιρεμάτων, τῶν διατηρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τῶν ὁποίων περιεσώθησαν μέγρις ἡμῶν πλεῖστα μέρη.

Συγχρόνως ἡ Ἑταιρία ἐνήργησε καὶ εἰδικὰς ἀνασκαφὰς εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, καταπλουτίασα δι' αὐτῶν τὰ τοπικὰ μουσεῖα, ἅτινα συνέστησεν εἰς πολλὰς πόλεις. Ἡ ἴδρυσις τῶν μουσείων τούτων θέλει παράσχει μεγάλαν ὠφελείαν εἰς τὴν ἐπιστήμην· ἡ δὲ πρωτοβουλία τῆς συστάσεως αὐτῶν εἶναι ἀξία παντὸς ἐπαίνου. Ἡ μέριμνα αὕτη ὑπὲρ τῶν μνημείων τῶν ἐπαρχιῶν εἶναι ἡ ἀρίστη πασῶν. Πρὸ ὀλίγου δ' ἐδημοσιεύθη τῇ φροντίδι τῶν κκ. Dressel καὶ A. Milchhoeffer ὁ κατάλογος τῶν ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Σπάρτης ἀρχαιοτήτων. Τὸ μουσεῖον τῶν Θηβῶν περιέχει 206 ἀρχαιότητας, τὸ τῆς Τανάγρας ὑπὲρ τὰς 2000, ὧν ἡ καταγραφή ὁσονοῦπῳ περικοῦται. Τὰ μνημεῖα ταῦτα προσιτὰ ἤδη τοῖς πᾶσι γενόμενα, θέλουσιν εἰς τὸ μέλλον προφυλαχθῆ ἀπὸ τῆς καταστροφῆς· ἀπαρτίζουσι δὲ οὕτως ἔχοντα συλλογὰς, ὧν ὁ τόπος τῆς καταγωγῆς εἶναι σχεδὸν πάντοτε γνωστὸς, πλουτιζομένους διὰ τῆς προσθήκης ἐκάστοτε νέων ἀντικειμένων.

Ἡ Ἑταιρία ἤδη καθαρίζει τὰ ἀμέσως περὶ τὸ θέατρον τοῦ Βάκχου μέρη ὅπως μελετηθῶσιν αὐτόθι πολλὰ λεπτομέρεια τῆς κατασκευῆς. Παρασκευάζεται δὲ πρὸς ἀνασκαφὰς ἐν Ἐλευσίνοι. Ἐσκέφθη πρὸς τούτους νὰ κατεδαφίσῃ μέρος τοῦ μεσημβρινοῦ τεύχους τῆς Ἀκροπόλεως· καὶ ἐὰν τὸ σχέδιον τοῦτο, τὸ ἄλλως δυσεκτέλεστον, πραγματωθῆ, σχεδὸν εἶναι βέβαιον ὅτι θέλουσιν ἀνακαλυφθῆ ἐπιγραφαὶ σπουδαιότεραι τῶν τέως διὰ τῶν τόσων ἐπιτυχῶν ἀνασκαφῶν τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν ἀνευρεθεισῶν.

Ὡς πρὸς τὰς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφὰς παρατηροῦμεν ὅτι ἡ περιγραφή τῶν δεύτερον αὐτόθι ἐπαναληφθεισῶν ἐργασιῶν, οὕπω ἀφίκετο ἡμῖν· οὐχ ἦττον γινώσκουμεν ἐν γένει πᾶν ὅτι ἡ ἐπιστήμη ὀφείλει εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Πολλὰ τῶν ἐπιγραφῶν μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθη-